Stichting het Utrechts Monumentenfonds
JAAROVERZICHT 2019

Utrechts
Monumenten
Fonds

INHOUD

VOORWOORD	3
ALGEMEEN	4
TERUGBLIK DIRECTIE	5
ONZE ACTIVITEITEN IN 2019	6
VASTE SAMENWERKINGSPARTNERS	9
HUURZAKEN	10
DUURZAAMHEID	11
FILMTHEATER SLACHTSTRAAT EN CULTURELE FUNCTIES	12
ONZE UTRECHTSE MONUMENTEN	13
DE UMF WERKGROEPEN	19
FINANCIEEL VERSLAG 2019	23
CONTACT	27

VOORWOORD

Het zijn bijzondere tijden. Over 2019 is veel moois te vertellen, zoals ook verderop is te lezen, en tegelijkertijd moeten we constateren dat er sinds het voorjaar veel veranderd is. Het Coronavirus stak de kop op en zette ineens allerlei alledaagse processen stil. Ook voor het Utrechts Monumentenfonds was het afwachten hoe de ontwikkelingen zouden uitvallen. Helaas moesten wij onze donateursvergadering verplaatsten van juni naar oktober 2020. De huurders die het nodig hadden hebben we gelukkig een duwtje in de rug kunnen geven en een aantal projecten die op rol stonden zijn waar nodig gefaseerd tot uitvoering gebracht. Voor het kantoor betekende dit een omslag naar zoveel mogelijk thuiswerken en videobellen en ook als bestuur vergaderden wij veel digitaal. Maar het is verrassend hoe snel je aan een dergelijke nieuwe setting kan wennen. Een uitdagende periode welke tegelijk ook nieuwe inzichten geeft.

Ondanks dit bijzondere jaar kijken we nu volop vooruit. In 2021 willen wij onder andere samen met Jos Stelling de deuren openen van Filmtheater Slachtstraat. Een uniek cultureel hart in de stad. Een publieke functie maakt namelijk dat het erfgoed beleefbaar is en daar gaat het ons om. Onze monumenten maken onderdeel uit van het DNA van de stad en zijn er van en voor alle Utrechters. Tegelijk is het ook spannend, want de restauratie en herbestemming van het voormalig filmhuis aan het Hoogt naar Filmtheater Slachtstraat is het grootste project in de geschiedenis van het Fonds. Maar alle betrokken partijen gaan er ongetwijfeld een groot succes van maken.

Het doet ons deugd dat we het afgelopen jaar de samenwerking met onze oprichter Vereniging Oud-Utrecht nieuw elan hebben gegeven. We droegen met de openstelling van het Refectiehuis aan de Nieuwegracht 205 bij aan de door hen georganiseerde Nacht van de Utrechtse Geschiedenis en komen op regelmatige basis bij elkaar om te kijken waar kansen liggen voor samenwerking en cross-overs. Deze kansen liggen er ook voor samenwerking met onze collega-organisatie Stadherstel Utrecht. We gaan binnenkort samen met ons collega-bestuur bekijken waar eventuele kansen kunnen worden benut. Wij geloven in de kracht van lokaal samenwerken, want als partners hebben we allemaal een gemeenschappelijke deler met elkaar: ons inzetten voor het erfgoed van en voor de stad.

Pieter Siebinga
Voorzitter Stichting het Utrechts Monumentenfonds

Op 18 november 1943 werd de Stichting Het Utrechts Monumentenfonds (UMF) opgericht. Het UMF is sinds 9 december 2008 gevestigd aan de Lange Nieuwstraat 53 te Utrecht. De huidige statuten zijn op 9 augustus 2005 vastgesteld.

DOELSTELLING

Het Utrechts Monumentenfonds heeft als statutair doel de bevordering en bewaring van stedelijk schoon. Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door:

- Het aankopen, restaureren, beheren en of verkopen van monumenten en andere gebouwen met bouwhistorische, cultuurhistorische of stedenbouwkundige waarde, mede om daarvoor werkzaam te zijn in het belang van de volkshuisvesting;
- Het verstrekken van bijdragen en adviezen voor onderhoud, verbetering of herstel van zodanige gebouwen;
- Het bevorderen van kennis en belangstelling voor de geschiedenis en de monumentenzorg van de stad Utrecht;
- Het instellen en aansturen van werkgroepen met speciale taken.

In 2019 is het nieuwe Beleidsplan 2019-2021 vastgesteld en zijn de missie, visie en kernboodschap van het UMF opnieuw gedefinieerd. Deze luiden als volgt:

MISSIE Het inzetten voor de restauratie, ontwikkeling en instandhouding van gebouwd erfgoed in Utrecht.

VISIE Het UMF staat voor het bewonen, gebruiken en genieten van gebouwd erfgoed in Utrecht, als belangrijke historische en maatschappelijke waarde voor alle Utrechters, als bijdrage aan de stad en aan de stedelijke samenleving van morgen. Wij zijn een vangnet voor erfgoed dat leegkomt, delen onze kennis en zetten ons in voor het toekomstbestendig maken van onze monumenten en erfgoed in de stad.

KERNBOODSCHAP Het UMF is al sinds 1943 dé monumentenorganisatie van en voor de stad Utrecht.

Dit alles past binnen de Strategische Agenda welke tevens in 2019 is ingezet. Binnen de Strategische Agenda zal naast een visie op de organisatie ook de positionering van het UMF en een visie voor de toekomst centraal staan.

Op dit moment bezit de organisatie 83 panden in de binnenstad van Utrecht, die doorgaans worden verhuurd als woning of appartement. Het UMF verhuurt in totaal 109 eenheden, waarvan 98 woningen dan wel appartementen en 11 bedrijfspanden. De woonruimten worden verhuurd aan donateurs die zich voor de wachtlijst van woningzoekenden hebben aangemeld. Het beleid is erop gericht een bedrijfseconomisch verantwoorde exploitatie mogelijk te maken. Dit is noodzakelijk om de doelstelling van de organisatie, het ontwikkelen, beheren en verhuren van monumentale panden in de stad Utrecht, ook voor de lange termijn te borgen.

BESTUUR

De samenstelling van het bestuur was per 31 december 2019:

- De heer mr. P. Siebinga, voorzitter.
- Mevrouw drs. M. Steeman, secretaris.
- De heer ir. J.H. Boerrigter, penningmeester.
- De heer mr. T. van der Made, lid.
- De heer ing. M. Boswinkel, lid.
- De heer ir. A. Schut, lid.

Zij zijn allen onbezoldigd bestuurder van de Stichting.

EVERT-JAN BOS

Bij het UMF werken prettige collega's met hart voor monumenten en voor de stad Utrecht. Daarbij is het mooi om wat bij te mogen dragen aan de opbouw van de organisatie, de monumenten portefeuille en de toekomst van het UMF!

TERUGBLIK DIRECTIE

Wat een warm bad! Zo kijk ik terug op mijn eerste jaar als directeur van het Utrechts Monumentenfonds. Er was een ontzettend warm welkom van alle betrokken donateurs, vrijwilligers, huurders en andere partners van het Utrechts Monumentenfonds tijdens ons 75-jarig jubilieum in november 2018. Maar in de maanden daarna heb ik pas echt kunnen proeven wat het Utrechts Monumentenfonds zo bijzonder en uniek maakt. De grote betrokkenheid van onze huurders en donateurs, de hardwerkende vrijwilligers, de zoete inval op ons kantoor en wát een prachtige portefeuille met panden; de mooiste van Utrecht en stiekem van het hele land (maar dat geheim houden we mooi binnen de singels).

Het gaat er natuurlijk ook om hoe we achter de schermen samenwerken. Ik ben als directeur ontzettend verguld met de betrokkenheid en passie vanuit het bestuur. Samen met het team het Utrechts Monumentenfonds verder brengen, dat is waar we voor gaan. Het team is kwalitatief hoogwaardig en pakt de grote lijnen in combinatie met de alledaagse diversiteit met twee handen aan. En dit alles maakt mij als directeur ontzettend trots. Het is bijzonder eervol om voor zo'n mooie organisatie te mogen werken, ons in te zetten voor het prachtige erfgoed in de stad en haar omgeving.

Natuurlijk wil ik ook iets vertellen over wat we gaan doen. Verduurzaming zal de komende jaren een belangrijk thema blijven. Door het toepassen van quick-wins en het inspelen op kansmomenten (bijvoorbeeld bij een huurderswisseling) proberen we onze monumenten te verduurzamen waar het kan. Dergelijke maatregelen moeten tegelijkertijd zorgvuldig worden uitgevoerd en passen bij de monumentale status van ons bezit. Zo werken we aan de verbetering van het comfort en energieverbruik en aan de toekomstbestendigheid van onze portefeuille op de lange termijn.

Daarnaast zijn we bezig met het verder uitbouwen en formuleren van onze portefeuillestrategie en steken in diverse netwerken (in en buiten de stad) ons licht op. Meer naar buiten en het Utrechts Monumentenfonds meer gezicht geven, is ontzettend belangrijk. Naast de boodschap verspreiden over wie wij zijn en wat we doen, helpt dat namelijk ook in de realisatie van de ambities en de doelen die we hebben. Meer in het vizier komen van nieuwe donateurs, samenwerkingspartners en subsidie- en fondsenverstrekkers, teneinde nog meer prachtige Utrechtse monumenten te ontwikkelen en professioneel in stand te houden. Wij zijn tenslotte de monumentenorganisatie van Utrecht!

Suzan te Brake
Directeur Stichting het Utrechts Monumentenfonds

Op bezoek in de Bruntenhoftuin tijdens Open Tuinendag

ONZE ACTIVITEITEN IN 2019

DONATEURSVERGADERING

Op 9 april 2019 vond de jaarlijkse Donateursvergadering plaats. Dit jaar was deze bijeenkomst in de Fundatie van Renswoude. Het Fundatiegebouw aan de Agnietenstraat is halverwege de 18e eeuw gebouwd als internaat voor weesjongens die via de Fundatie een goede opleiding konden krijgen. Wist u dat De Fundatie tegenwoordig nog steeds studiebeurzen verleent aan studenten die in Utrecht wonen of studeren? Na afloop van de vergadering, gaf de châtelaine van de Fundatie een rondleiding door het mooie pand dat gebouwd is halverwege de 18e eeuw.

BESTUURSWISSEL

Tijdens de Donateursvergadering heeft oud voorzitter en penningmeester John van der Starre de bestuurshamer overgedragen aan de nieuwe voorzitter Pieter Siebinga. Daarnaast trad op dat moment ook de nieuwe penningmeester Jan Boerrigter aan. Als dank voor zijn inzet ontving John van der Starre de erepenning van de Stichting het Utrechts Monumentenfonds. Deze penning wordt sinds de jaren '50 uitgereikt aan personen die zich verdienstelijk hebben ingezet voor het Fonds. Het persbericht leest u op onze website.

HOE VERDUURZAAM JE EEN MONUMENT?

Op 3 juli 2019 organiseerde de Gemeente Utrecht samen met het UMF en Architectuurcentrum AORTA een symposium over het verduurzamen van monumenten.
Het symposium vond plaats in het historische Utrechtse stadhuis, toen net gerenoveerd en duurzamer gemaakt. Onderwerpen als; welke innovatieve en creatieve mogelijkheden zijn er en hoe verbeter je de duurzaamheid van een oud pand met respect voor de historische waarden kwamen aan bod. Het symposium werd bezocht door organisaties met monumentale panden in eigendom en door particuliere eigenaren van monumenten.

NATIONAAL MONUMENTENCONGRES

Het UMF gaf in november 2019 samen met NV Bergkwartier | Maatschappij tot Stadsherstel en het Nationaal Restauratiefonds een sessie over de geschiedenis en de toekomst van de monumentenzorg. Suzan te Brake: "Na een terugblik op de ontwikkelingen van 1900–2019, hebben we de tijdlijn aangevuld met een toekomstperspectief voor de periode van 2020–2039. Heel inspirerend en interessant!" Na het congres is de tijdlijn opgeborgen en hebben we afgesproken om er in 2040 weer naar te kijken. Benieuwd wat er dan van waar is geworden.

OPEN TUINENDAG UTRECHT

Deze dag in juni is altijd hét moment om de prachtige tuinen van de stad Utrecht te ontdekken. Een van die tuinen is de Bruntenhoftuin. Onze vrijwilligers van de Tuincommissie Bruntenhoftuin hadden er ook dit jaar weer voor gezorgd dat de tuin er prachtig bij stond. Daar zijn we enorm trots op!

NACHT VAN DE UTRECHTSTE GESCHIEDENIS

Op zaterdag 12 oktober 2019 was de Nacht van de Utrechtse Geschiedenis. Je kon de hele avond en nacht genieten van de bijzondere geschiedenis van onze stad. Het thema was 'Zij/Hij/Wij'. Binnen dit thema verzorgde het UMF iedere twintig minuten een excursie in de Refectiekamer van de Kameren van Maria van Pallaes op de Agnietenstraat.

Maria van Pallaes is weldoenster van Utrecht en oprichter van de Fundatie van Maria van Pallaes. Ze leefde van 1587 tot 1664 en liet de huizen aan de Agnietenstraat bouwen voor de armen in 1651. De huizen zijn sinds 1979 eigendom van het UMF. Het Utrechts Monumentenfonds is regent van de Fundatie.

collectie Het Utrechts Archief

Deze tekening is gemaakt door Anthony Grolman in 1878 naar het schilderij van Maria van Pallaes geschilderd door Hendrick Bloemaert in 1657. Het UMF heeft het schilderij in bruikleen gegeven aan het Centraal Museum Utrecht.

OPEN MONUMENTENDAG

Als trotste sponsor van Open Monumentendag mochten we op 15 september 2019 bijna 1000 bezoekers ontvangen in de voormalige Refectiekamer van de Fundatie van Maria van Pallaes aan de Nieuwegracht 205. Het UMF-team was aanwezig voor een rondleiding. Zij deelden o.a. het verhaal over de bijzondere inzet van Maria van Pallaes voor de armenzorg in de stad Utrecht halverwege de 17e eeuw. U kunt via onze website een virtuele tour door de Refectiekamer doen.

Ook de Bruntenhoftuin was opengesteld door vrijwilligers. Deze prachtige tuin wordt al jaren met veel liefde door de bewoners onderhouden. Daarnaast was ook het oudste Hofje van Utrecht, de Margarethenhof (Jansveld 4-20), door onze huurders opengesteld voor publiek.
De Margarethenhof kent een rijke en lange historie sinds Domkanunnik Ghijsbrecht van Walenborch er in 1367 een gasthuis stichtte. Dit verhaal kunt u lezen in SteenGoed 66.
Open Monumentendag 2019 was weer een mooie dag met leuke ontmoetingen.

LEZING TU EINDHOVEN

Suzan te Brake gaf september 2019 een gastcollege in het kader van de collegereeks "Architectuur en Herbestemming" binnen het masterprogramma van de TU Eindhoven. Dit college was een integraal onderdeel van een reeks die gaat over alle facetten van hergebruik, van 'gewone' gebouwen tot monumenten. In haar gastcollege gaf Suzan in het bijzonder aandacht aan de afwegingen die gemaakt worden om een monumentaal gebouw, of een complex, al dan niet als geschikt te aanvaarden voor herbestemming. Aan de hand van een groot aantal praktijkvoorbeelden ging zij in op de praktische en zakelijke succes- en faalfactoren die in de transformatie van monumenten een rol spelen.

VASTE SAMENWERKINGSPARTNERS

HERNIEUWDE SAMENWERKINGS-OVEREENKOMST MET JURRIËNS

De Utrechtse restauratieaannemer Jurriëns (en andere onderdelen van de Coen Hagendoorn Groep) voert al langer diverse onderhouds- en mutatiewerkzaamheden uit aan de UMF-panden. Jurriëns is landelijk erkend door de Stichting Restauratiekwaliteit Monumenten als een Erkend Restauratie Bouwbedrijf. Voor het UMF is het van groot belang om de werkzaamheden aan onze panden met veel kwaliteit uit te voeren. In augustus 2019 hebben we onze samenwerkingsovereenkomst hernieuwd. We kijken uit naar een succesvolle voortzetting.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST MET SCHILDERSBEDRIJF OOSTVEEN B.V.

In oktober 2019 tekenden UMF-directeur Suzan te Brake en Cees Oostveen de langverwachte samenwerkings-overeenkomst. Schildersbedrijf Oostveen werkt al jaren voor het UMF, van een officiële samenwerking was het alleen nog nooit gekomen. Het UMF is heel tevreden met deze stap. Suzan te Brake: "Met deze inmiddels 100 jaar oude maar nog steeds gedreven partner, kunnen we de monumenten doorgeven aan de volgende generatie."

ERWIN VAN PELT

Monumenten en oude bebouwingen zorgen op vrijwel alle plekken waar ze te vinden zijn voor een bijzondere sfeer. Van historische binnensteden tot het platteland, vertelt deze bebouwing iedereen die er langs loopt, gewild of ongewild, iets over de ouderdom van de locatie. Niet iedereen die er langs loopt begrijpt het, maar vrijwel iedereen ervaart het en beleefd het. Om dat voor de stad Utrecht in stand te mogen houden is voor mij een hele eer en dat is voor mij de drijfveer om elke dag weer aan de slag te gaan voor deze organisatie.

In zijn algemeenheid hebben we in 2019 doorlopend mutaties gehad en zijn we content met de nieuwe samenwerkingen. We vinden het leuk om hier ook aandacht te besteden aan de nieuwe huurcontracten op Agnietenstraat 14 en 28 en de Predikherenstraat 20.

AGNIETENSTRAAT 14 EN 28

Beide panden zijn grondig onderhouden toen ze in 2019 leegkwamen, zie pag 14. Bij de verhuur is geprobeerd om rekening te houden met de huidige ontwikkelingen in de stad. Het is voor jonge starters vaak erg moeilijk om in het centrum van Utrecht betaalbare woonruimte te vinden, laat staan een monumentaal pand te huren. Daarom is besloten om, passend bij het gedachtengoed van Maria van Pallaes, deze twee woningen in het middenhuursegment te verhuren.

Met deze keuze geeft het Utrechts Monumentenfonds gehoor aan de roep om betaalbare woonruimte in het middenhuursegment. De mensen die in dit segment huren, lijken in de huidige markt vaak tussen wal en schip te vallen. We zijn blij met de leuke nieuwe huurders en met het feit dat we anno 2020 dit als professioneel verhuurder kunnen doen om starters verder te helpen.

Een middenhuurwoning is een woning met een huurprijs vanaf de liberalisatiegrens tot aan de middenhuur grens.
De liberalisatiegrens bepaalt of een woning een sociale-huurwoning is of een woning in de vrije sector.
De grenzen voor de middenhuur variëren per gemeente, want er worden op regionaal niveau afspraken gemaakt.

In de gemeente Utrecht ligt de huurprijs voor middenhuurwoningen tussen de €737,14 en €991,55 per maand (prijspeil 2020). Op woningen met deze huurprijs kunnen eenpersoons huishoudens met een inkomen tussen €39.055 en €56.430 per jaar reageren. Bij tweepersoonshuishouden mag het inkomen tussen €39.055 en €65.000 per jaar zijn.

PREDIKHERENSTRAAT 20

Op 7 november 2019 opende Gerhard te Velde zijn Groeiclub voor ondernemers in Utrecht: Groeivoer. Hij is hiermee de nieuwe huurder van het UMF-pand aan de Predikherenstraat 20.

Gerhard aan het woord

"Groeivoer helpt ondernemers die zichzelf of hun bedrijf willen laten groeien. Groei is een natuurlijk een containerbegrip. Wij denken dat je als ondernemer kunt groeien over de volle breedte: in winst, werknemers of werkgebied, maar ook in impact en werkplezier. Elke ondernemer kiest zelf waar hij of zij in wil groeien. Wij faciliteren die groei met business coaching en onze ondernemersclub, de Groeiclub. Dit is een groep ondernemers die elkaar als sparringpartner gebruiken. Hier zijn nu ruim 40 ondernemers lid, en dat zullen er meer worden. Er is veel behoefte aan verbinding en samen kunnen optrekken.

Ik ben heel blij dat ik bij het UMF een kantoor mag huren zodat ik op deze bijzondere plek bij mag dragen aan het succes van anderen. Iedereen die op bezoek komt op de Predikherenstraat 20 is enthousiast over de charme van het pand. Ik vertel graag dat Maarschalkerweerd in dit pand het orgel bouwde dat nu in het Amsterdams Orkestgebouw staat te stralen. Wat ook tof is: samen met het UMF maak ik een podcast (een soort radio-uitzendingen) over de transformatie van voormalig filmtheater 't Hoogt naar Filmtheater Slachtstraat. Voor mij laat dit zien dat het UMF niet alleen eigenaar is van eeuwenoude panden, maar ook ondernemend en eigentijds durf te zijn. Dat doet ze bijvoorbeeld door nieuwe initiatieven te omarmen en ondernemers een plek te bieden in de stad."

Nederland staat voor de grote opgave CO_2-gebruik drastisch te reduceren. Dat is afgesproken in het Klimaatakkoord en nodig om de opwarming van de aarde niet verder dan 1,5 graad te laten stijgen ten opzichte van 1990. De monumentensector wil hieraan bijdragen door ook monumenten te verduurzamen. Natuurlijk met oog voor en behoud van cultuurhistorische waarden.

Om de ambitie van de betrokken partijen uit de monumentensector, CO2- reductie van 40% in 2030 en 60% in 2040 gemiddeld over alle monumenten in Nederland, te realiseren is een routekaart ontwikkelt. De routekaart wijst de weg naar de bestemming 'monumenten verduurzamen'. De reductie moet leiden tot kostenefficiëntie en energie-efficiëntie, wat betekent eerst besparen, dan opwekken.

Verduurzaming van monumenten vraagt om maatwerkoplossingen: monumenten zijn verschillend van aard en in gebruik en verduurzamingsmaatregelen zijn niet ongelimiteerd mogelijk door technische beperkingen en bijzondere cultuurhistorische waarden. `Nul-op-de-meter' zal niet voor alle monumenten mogelijk zijn, maar de samenwerkende partijen zijn ervan overtuigd dat ook monumenten kunnen en moeten verduurzamen.

De weg hiernaartoe hebben de deelnemers vastgelegd in de *Routekaart Verduurzaming Monumenten*. Deze routekaart is een 'werk in uitvoering'. Deze deelnemers zijn betrokken bij de routekaart:

- Federatie Grote Monumentengemeenten
- Federatie Instandhouding Monumenten
- Vereniging Hendrick de Keyser
- Nationale Monumentenorganisatie
- BOEi
- Nyenrode Business Universiteit
- De Groene Grachten
- OOM Advies
- Huis en Erfgoed Collectief
- Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland
- Nationaal Restauratiefonds
- Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Interprovinciaal Overleg
- OCW/RCE
- Stichting het Utrechts Monumentenfonds
- Fenicks
- Monumentenbezit
- ISSO
- Museumvereniging
- Nederland Monumentenland (NML)
- Agrarisch erfgoed Nederland (AEN)
- Natuurmonumenten
- Landelijk Hofjesberaad

duurzaam erfgoed partner

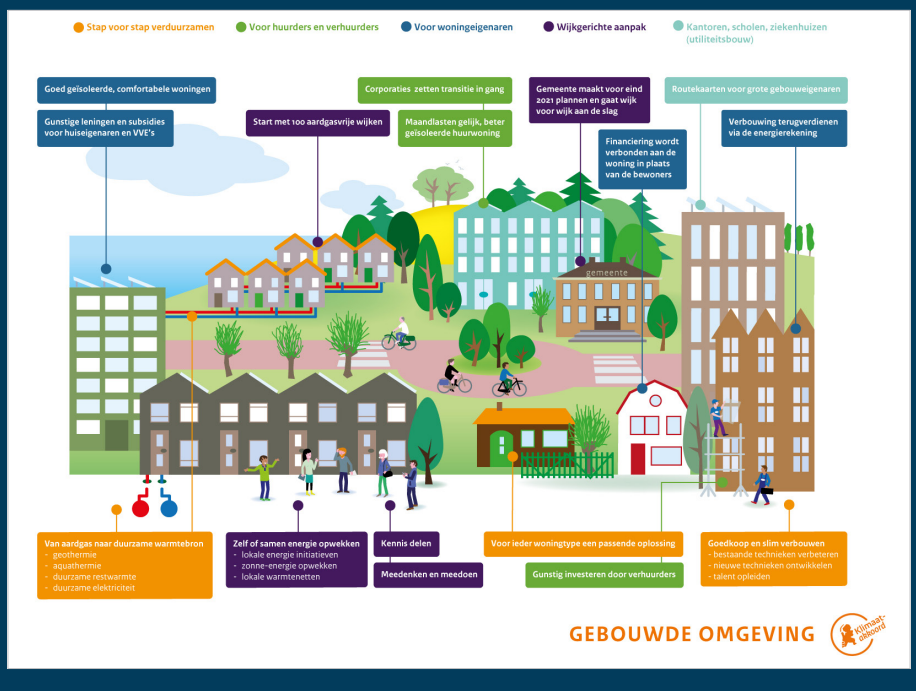

FILMTHEATER SLACHTSTRAAT EN CULTURELE FUNCTIES

Het jaar 2019 stond voor het monumentencomplex aan het Hoogt grotendeels in het teken van de asbestsanering. Het asbest was in verschillende toepassingen in de monumenten aanwezig. In projectieruimten, maar het was bijvoorbeeld ook verwerkt als brandscheiding in de houten vloeren. Aanvankelijk was het uitgangspunt om alle houten vloeren te verwijderen, waarna alleen de moerbalken en kinderbinten zouden blijven. Maar door een inventieve manier van saneren, konden we de houten vloerdelen grotendeels behouden. Een bijkomend voordeel was dat de constructieve sterkte van de vloervelden behouden bleef en dat er geen tijdelijke werkvloeren aangebracht moesten worden. Dit had ook een aanzienlijke kostenbesparing tot gevolg. Omdat we de vloerbeschieting konden behouden, kunnen we nu met lokaal restaureren en het opwaarderen van de vloer weer een constructief sterke vloer realiseren. De complexe asbestsanering van de panden Hoogt 2 tot en met Hoogt 10 werd eind 2019 afgerond.

CULTURELE BESTEMMING

Aanvankelijk was het plan om het monumentale complex te herbestemmen met een woonfunctie. Maar daarmee zou het erfgoed niet langer meer beleefbaar zijn voor publiek. Nieuwe inzichten hebben geleid tot het realiseren van een filmtheater met een mix van aanverwante culturele bedrijvigheid, waaronder het museum voor het Kruideniersbedrijf.

FILMTHEATER SLACHTSTRAAT EN AANVERWANTE CULTURELE FUNCTIES

In 2019 is het UMF in gesprek gekomen met Jos Stelling, Utrechtse filmmaker en eigenaar van de filmtheaters Springhaver en het Louis Hartlooper Complex. Met Filmtheater Slachtstraat krijgt Utrecht een fraai netwerk van drie intieme filmhuizen verspreid over de oude binnenstad. Naast films zijn er ook plannen voor diverse culturele activiteiten zoals festivals, lezingen, cursussen en schoolvoorstellingen. Het Utrechts Monumentenfonds is erg verheugd met het feit dat het rijksmonumentale complex, na een jaar leegstand, weer een functie gaat krijgen en duurzaam voor de toekomst behouden kan worden. Het vertrouwen en de passie is groot om er met alle betrokken partijen een prachtige culturele hotspot van te maken, ván en door de stad.

ONZE UTRECHTSE MONUMENTEN

WERKZAAMHEDEN AAN ONZE MONUMENTEN

AGNIETENSTRAAT

De nummers 14 en 28 zijn grondig onderhouden. Beide woningen zijn voorzien van een nieuwe geïsoleerde begane grondvloer en een nieuwe keuken. Nummer 14 is van een gaskachel overgegaan naar een woning met radiatoren en is daarnaast ook voorzien van een nieuwe badkamer. Het werk is uitgevoerd door Bouwbedrijf Pos & Zanoli B.V., inmiddels bekend onder de naam Meesters van Trecht.

DAVY DE DEUGD

Bij het UMF kan ik veel leren op het gebied van bouwkundige en restauratiekennis. De kennis en kunde die ik bij het UMF leer, dragen goed bij aan mijn uiteindelijke carrièredoelen.

GRIJSESTEIJN

OUDEGRACHT 319-321, GEERTESTRAAT 1

Het buitenschilderwerk van dit huis wordt in fases uitgevoerd. In 2019 is het houtwerk van de gevel aan de Geertestraat geheel geschilderd door Schildersbedrijf Oostveen B.V.

LANGE NIEUWSTRAAT 55 EN 59

Met een huurderswissel is het buitenschilderwerk van nummer 59 grondig aangepakt. Daarbij is er houtrot gesaneerd in de ramen en kozijnen en kwam ook een ingebouwde berging op het dakterras van nummer 55 aan het licht. Dit was zo slecht dat het vervangen moest worden. Schildersbedrijf Oostveen B.V. kreeg de opdracht voor het schilderwerk. Jurriëns Midden B.V. heeft het houtrot gesaneerd.

WERKZAAMHEDEN AAN ONZE MONUMENTEN

ZILVERSTRAAT 34

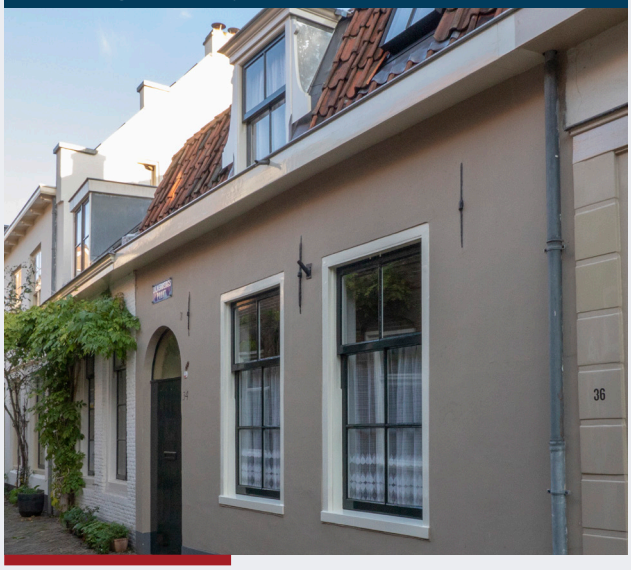

De kap van deze woning is zeer grondig onderhouden. Al jaren bleven lekkages opspelen. De dakvorm gaf door een verspringende nok problemen in de zogenaamde kilgoten. In combinatie met de Oude Holle pannen op het dak had regen met een klein beetje wind, al vrij spel. In de jaren 80 is er PUR-isolatie op het dak aangebracht. Dit verstikte de onderliggende constructie.

Het UMF heeft met het oog op minder ad-hoc werkzaamheden in de toekomst het gehele dak onderhouden en voorzien van een beter passend isolatiemateriaal. Alle lood- en zinkaansluitingen zijn onderhouden, daardoor zijn verbeterde details ontstaan waardoor lekkage niet meer voorkomt en de mooie Oude Holle pannen allemaal hergebruikt konden worden. Het oude dakbeschot van houtvezelplaat vervangen door grenenhouten delen.
Zo heeft charmante rijksmonument zijn monumentale waarde hervonden. Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt en Strooij B.V. heeft deze uitvoering verzorgd.

EVA SCHOONHOVEN

Ik ben geboren en getogen in het centrum van Utrecht en nu ik weer mag werken in mijn eigen stad, waar mijn passie voor monumentale panden is ontstaan, ben ik dolgelukkig.

RIDDERSCHAPSTRAAT 18

Het schilderwerk van het exterieur is bij dit huis geheel onderhouden en stormschade aan lood- en zinkwerk ter plaatse van dakaansluitingen is gerepareerd. Het zinkerwerk van de wangen van de dakkapel was eveneens slecht en is daarom vervangen. Het schilderwerk is uitgevoerd door Schildersbedrijf Oostveen B.V. het overige werk is door Jurriëns Midden B.V. uitgevoerd.

OUDEGRACHT 237

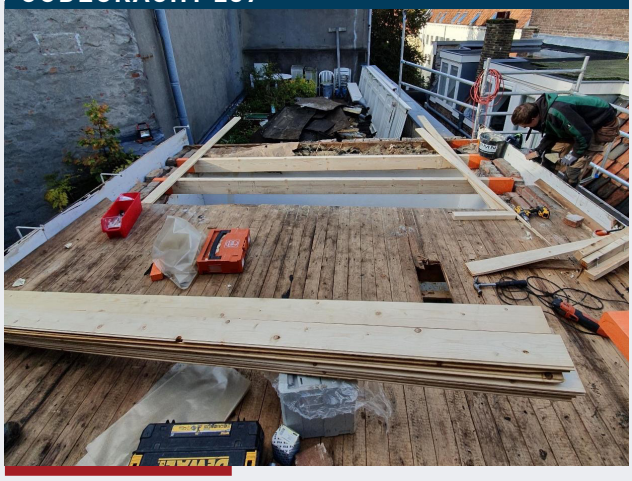

Een hevige lekkage was de aanleiding om het platte dak dit woonhuis geheel te vernieuwen. De lekkage bleek helaas al lang actief, maar werd aan het zicht onttrokken door een verlaagd plafond. Tussen de bestaande isolatie en het dakbeschot was inmiddels een schimmel actief waardoor uiteindelijk het hele beschot vervangen is. Jurriëns Midden B.V. heeft deze werkzaamheden uitgevoerd.

WERKZAAMHEDEN AAN ONZE MONUMENTEN

SPRINGWEG 65

De vloer tussen de begane grond en de kelder is in de 20ste eeuw vervangen door een gewapende betonvloer. De betonvloer heeft schade opgelopen door zogenaamde 'betonrot' en een lichte – zeer plaatselijke – chloride-aantasting. Als gevolg hiervan moet er een laag beton van de onderzijde afgehaald worden en kan er vervolgens nieuwe wapening geplaatst worden om een laag spuitbeton aan te kunnen brengen. Op deze manier kan de fraaie terrazzovloer op de begane grond behouden blijven.
Om zeker te zijn dat we de juiste weg inslaan wordt er een extra onderzoek uitgevoerd naar de chlorideaantasting door Nebest B.V. Uitvoering van het werk zal plaatsvinden in 2020 en dat zal worden gedaan door Sealteq B.V.

KEUKENSTRAAT 50 EN 52 – MARIA VAN PALLAES

Het exterieur van deze woningen is geschilderd door Schildersbedrijf Oostveen B.V. Servaasbolwerk 3 is niet direct meegenomen, het schilderwerk daarvan kon nog een jaar extra mee. In 2020 zal dat gedeelte opgepakt worden.

ZILVERSTRAAT 4

Lekkages en geluidsoverlast van installaties hebben ervoor gezorgd dat het dak en de goot aan de achterzijde van dit woonhuis grondig zijn onderhouden. Aansluitingen zijn verbeterd en geluidsoverlast is geminimaliseerd. Jurriëns Midden B.V. heeft dit voor ons verzorgd.

OUDEGRACHT AAN DE WERF 319 A

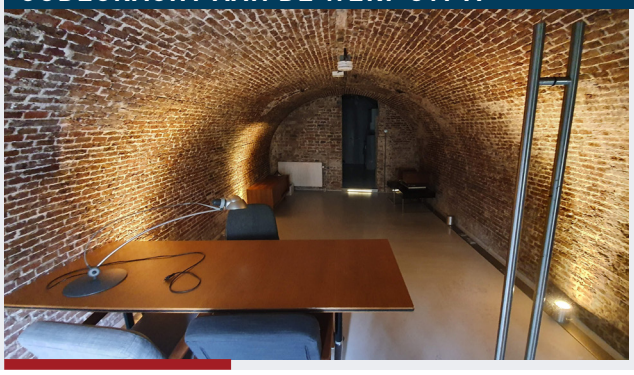

In deze werfkelder is een kantoor gevestigd. De tongewelven van de werfkelders staan bekend om het gruis dat naar benden valt. In deze specifieke werfkelder was het zo heftig en voor de apparatuur in het kantoor zo slecht dat is besloten om een steenversteviger aan te brengen aan de binnenzijde. De verguizen is hierdoor gestopt. Van Milt Restaurateurs B.V. heeft deze opdracht voor ons uitgevoerd.

SPECIALE ONDERZOEKEN AAN ONZE MONUMENTEN

WULPSTRAAT – MARIA VAN PALLAES

Al een aantal jaren is er de wens van de Fundatie Maria van Pallaes om de woningen aan de Wulpstraat te verduurzamen. Inmiddels is besloten om eventuele verduurzamingsmaatregelen per woning in te zetten. Om een beeld te krijgen van de mogelijkheden en de daarbij behoren de investeringen is er opdracht gegeven aan Dijkoraad om een DuMo-advies op te stellen. In dit Duurzaam Monumenten Advies komt naar voren welke mogelijkheden er zijn voor energiebesparing, passend bij de monumentale waarden van een woning. Het onderzoek kan met hulp van een subsidie van de gemeente Utrecht worden uitgevoerd. Daarnaast is er ook een constructief advies opgesteld door NAP Ingenieurs.

NIEUWEGRACHT 205

De Refectiekamer van de Kameren van de Maria van Pallaes is bouwhistorisch onderzocht. Het onderzoek is uitgevoerd door Bureau Lotte Zaaijer in samenwerking met Ronald Stenvert. Het bouwhistorisch onderzoek betreft een uitgebreid onderzoek naar de gebruiks- en bouwhistorie van het Refectiehuis. Uit het onderzoek komt onder andere naar voren dat vrijwel het gehele hoofdvolume en het overgrote deel van het interieur is te dateren in het oprichtingsjaar van De Fundatie, namelijk 1651. Eind 2019 is er bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed subsidie aangevraagd voor het uitvoeren van een herbestemmingsonderzoek. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om dit unieke monument met een heel bijzondere geschiedenis voor een breed publiek toegankelijk te maken.

LENNART VAN DEN BROEK

Op financieel vlak verwacht ik dat in de toekomst een flinke digitaliseringslag gemaakt wordt. Het UMF volgt deze ontwikkelingen en momenteel hebben we hier al veel profijt van.

SPECIALE ONDERZOEKEN AAN ONZE MONUMENTEN

BRUNTENHOFPOORT

In het kader van het komende lustrum voor het 400-jarig bestaan van de Bruntenhof is er een historisch onderzoek gedaan naar de poort van de Bruntenhof. Er doen allerlei verhalen de ronde over de kleurstelling en de mogelijke (familie)wapens op de poort.
Om hier meer duidelijkheid over te krijgen en te kijken of het mogelijk is de meer oorspronkelijke kleurstelling terug te krijgen, is door Bureau Lotte Zaaijer een verkennend kleurhistorisch onderzoek gedaan. Dat onderzoek heeft al een aantal interessante waarnemingen opgeleverd. Een stratigrafisch vervolgonderzoek naar de verschillende kleurlagen zou een mooie vervolgstap zijn. Daarnaast overwegen wij ook om door een steenhouwer her en der een deel van de verf te laten verwijderen, om te bekijken wat de staat is van het natuursteen onder de verf. Insteek van dit alles is om de poort weer in ere te herstellen tijdens het prachtige jubileum volgend jaar.

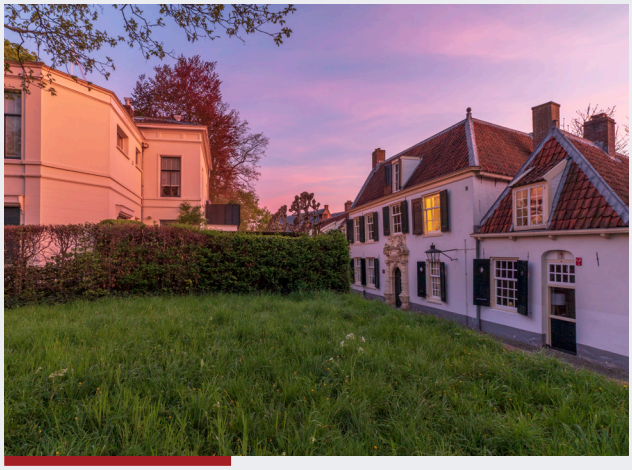

LANGE NIEUWSTRAAT 53

Bert Jonker van Jonker Restaurateur/Decorateur is door het Utrechts Monumentenfonds gevraagd een kleurhistorisch onderzoek te doen voor ons kantoor aan de Lange Nieuwstraat 53. Dit is een bijzonder rijksmonument met een bijzondere geschiedenis als (mogelijke) pastorie van een (mogelijke) schuilkerk. Het kleurhistorisch onderzoek heeft geleid tot een advies waarbij we het binnenschilderwerk weer meer in lijn kunnen brengen met de historische verflagen die tijdens onderzoek naar voren kwamen.

DE UMF WERKGROEPEN

WERKGROEP HISTORISCH ONDERZOEK

Door Ben van Spanje namens de werkgroep

Een van de middelen waarmee het UMF haar statutaire doelstelling – de bevordering en bewaring van stedelijk schoon – tracht te bereiken, is het bevorderen van kennis en belangstelling voor de geschiedenis en de monumentenzorg van de stad Utrecht. (artikel 2.2.c van de statuten). De werkgroep Historisch Onderzoek levert hierin een aandeel. Zij doet onderzoek naar de geschiedenis van huizen, de eigenaren en bewoners daarvan, en eventueel de bedrijvigheid die er heeft plaats gevonden. Enkele vrijwilligers van de werkgroep werken elke dinsdagmorgen in het Utrechts Archief. De werkgroep Historisch Onderzoek bestond eind 2019 uit: mevrouw Katinka Fruin, en de heren Bert Aanstoot, Peter Beringen, Simon den Daas, Gerrit-Jan van Groningen, Ton Hooft, Gerrit van Ingen, Dirk van Sichem, Ben van Spanje en Gé Veldhuijzen.

De werkgroep komt periodiek bij elkaar om de planning van SteenGoed en van onderhanden (te nemen) onderzoeken te bespreken. De resultaten van de onderzoeken worden twee keer per jaar gepubliceerd in SteenGoed. De tekeningen, redactie, vormgeving en het drukklaar maken doen de leden van de werkgroep zelf.

SteenGoed

In verband met ziekte is er in 2019 maar één uitgave van SteenGoed uitgebracht. In augustus 2019 verscheen SteenGoed nummer 65 over de panden aan Trans 13 en Twijnstraat 28. Trans 13 met als titel: *De pruimenboom van Jantje* is geschreven door Ben van Spanje, hij deed ook het onderzoek. Twijnstraat 28 met als titel: *De apotheker in de Twijnstraat* is geschreven door Kees Visser, onderzoek werd gedaan door: Kees Visser, Yvonne en Rob Jansen en Ton Hooft.

Overdracht archief

Drie leden van de werkgroep zijn bezig de overdracht van een deel van het archief van het UMF gereed te maken voor overdracht aan het Utrechts Archief. Meer werk dan gedacht, maar de overdracht is niet aan enige tijdsdruk gebonden.

In memoriam; Joop van Markesteijn

Dit jaar overleed Joop van Markesteijn, hij was al sinds 1996 lid van de werkgroep. Elke middag wandelde hij door Utrecht. Bij verbouwingen ging hij openstaande deuren in en zo stelde hij zich op de hoogte van tal van bouwkundige zaken uit het verleden en het heden. Hij heeft veel onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de omgeving van de Catharijnesingel. Zijn bevindingen zullen in de komende jaren door een van de leden van de werkgroep worden geredigeerd en waar nodig aangevuld. Als postuum eerbewijs zullen ze in een SteenGoed worden gepubliceerd.

RINKJAN POSTMA

Suzan en Evert-Jan, beiden zeer gewaardeerde oud collega's, belden me om een haalbaarheidsonderzoek te doen voor een alternatieve invulling van het Hoogt. We zaten al snel op het spoor van het Filmtheater Slachtstraat en nu gaan we dit prachtige plan realiseren.

WERKGROEP DOCUMENTATIE

Door Jean Penders namens de werkgroep

De werkgroep Documentatie verzorgt de inhoud van de website van het Utrechts Documentatiesysteem (UDS) en is internationaal bekend als vraagbaak op het gebied van de cultuurhistorie en monumenten. De website is een samenwerkingsproject van de Gemeente Utrecht, het Utrechts Monumentenfonds, het Gelders Genootschap en de stichting Bouwhistorie Nederland. In 2019 werkten mee: Evert van Ewijk, Bert Groen, Jos de Grood, Hagen Patzke, Jean Penders (coördinator), Ad Rijneveld en Hans Venker.

Verhuisd

In 2018 was er de verhuizing van het UDS van het Stadhuis naar Koploperstraat 50 en in 2019 moest alles weer terug. Helaas naar kleinere kamers, zonder extra opbergruimte. Net als vorig jaar was het nu ook weer veel werk en is er veel papier afgevoerd. Helaas ook unieke documentatie die al snel node werd gemist.

Kadastrale Minuutplan

Qua projecten werd in 2019, op instigatie van Erfgoed van de gemeente Utrecht, prioriteit gegeven aan de ontsluiting van het oudste deel van de stad via het Kadastrale Minuutplan uit 1832, dit is de oudste kadasterkaart. In dit project wordt deze kaart in delen aanklikbaar gemaakt. Voor het Domplein en omgeving was dat al eerder gebeurd. Dit idee is niet nieuw, maar bij andere ontsluitingen krijgt de gebruiker vaak zeer beperkte informatie, bijvoorbeeld alleen eigenaar en oppervlakte van het perceel. In het UDS gaat dit anders. Het documentatiesysteem levert na één klik alle in het systeem aanwezige informatie over dat bestaande of gesloopte pand.

Opgravingsplattegrond

Bovenstaande was complex omdat van veel percelen de link van 1832 naar het heden bijna niet te leggen is. Bijvoorbeeld de tientallen panden die in 1976, zonder enige vorm van onderzoek, zijn gesloopt voor de uitbreiding van de Hema. Hoe koppel je de fundamenten op de opgravingsplattegrond aan gegevens over dat wat verdween? Deze puzzel kon alleen opgelost worden door grondige bestudering (en zo nodig aanklikbaar maken) van tal van foto's, uit de Archeologische Kroniek van Het Utrechts Archief en van destijds gemaakte foto's uit privékring. Hierdoor is nu ook de opgravingsplattegrond aanklikbaar en gelinkt aan het Kadastrale Minuutplan.

Universiteit Utrecht

Aan de Universiteit Utrecht wordt de cursus Living Past gegeven, hierbij wordt cultuur ontsloten door middel van apps en games. De universiteit ziet het UDS als een belangrijke informatiebron, niet in de laatste plaats door de vele aanklikbaar gemaakte afbeeldingen. Verantwoordelijk hoogleraar Toine Pieters hoopt op verdere samenwerking en stelt: "Een probleem voor jullie is dat de site zijn tijd te ver vooruit is. De gangbare techniek groeit nu pas langzaam in de richting van dat wat jullie indertijd al zelf in elkaar gezet hebben." Ook het Utrechts Monumentenfonds zelf participeerde in de cursus Living Past.

NIENKE 'T LAM

De rol van officemanager en verhuurmakelaar is een leuke en veelzijdige baan waarbij contacten, met zowel (potentiële) huurders als collega's centraal staan. Dit zorgt voor veel dynamiek en interessante interacties.

TUINCOMMISSIE BRUNTENHOF

Door Marja Baltes namens de commissie

De Bruntenhof is een semipublieke tuin achter de monumentale Bruntskameren. De tuin heeft het karakter van een 17e-eeuwse siertuin en wordt onderhouden door Margreet Oskam, Ellie Boeles en Marja Baltes. samen vormen zij de tuincommissie. Ieder heeft haar taak en kiest welk stukje tuin ze voor haar rekening neemt. Met af en toe een incidentele vrijwilliger. Gezamenlijk voeren ze de tuinwerkzaamheden uit op woensdagochtend tussen 10.00 en 13.00 uur. Oók hebben wij 1x per jaar een tuinwerkdag waarbij alle bewoners van de Bruntenhof én de Bruntensteeg de handen uit de mouwen steken.

Open Tuinendag 29 juni 2019

De Bruntenhoftuin deed ook dit jaar weer mee aan de Utrechtse Tuinendag. We ontvingen 900 bezoekers op deze warme dag. In de tuin stonden stoelen, bankjes en limonade klaar zodat de bezoekers hun dorst konden lessen en even konden gaan zitten. Het was fijn om belangstellenden uit heel Nederland te ontvangen en ervaringen te delen. Wij vonden het prettig dat de directeur van het UMF een gedeelte van deze dag bij ons aanwezig was en belangstelling toonde.

Een warm en droog tuinjaar

Kregen we het jaar ervoor te maken met de buxusmot, in het afgelopen jaar was er overlast van de eikenprocessierups. We hebben echter, ondanks de bultjes, gewoon doorgewerkt. Door de extreme droogte in 2019 hebben we weer veel gesproeid. Dit werd 's avonds gedaan en dat betekende veel extra uren werk voor de vrijwilligers in de tuin.

Bijen en hommels

Vogels, egels, slakken, bijen en hommels weten de tuin te vinden. De hele dag vinden vooral de bijen het er goed toeven. Er zijn veel planten die aantrekkelijk zijn voor deze insecten. O.a. marjolein, lavendel, echinacea, stokroos e.d. worden druk bezocht. Wij nijvere werkbijen zijn heel blij met dit bezoek!

De planten in de Bruntenhoftuin

Zo nu en dan moet een plantenvak opnieuw beplant worden, bijvoorbeeld omdat de bloei na vele jaren minder geworden is. Na een seizoen ziet zo'n vak er meestal weer goed uit. Het komt voor dat enkele planten niet goed aanslaan. Er worden dan een paar nieuwe planten gekocht. Natuurlijk hetzelfde soort plant als die in het betreffende perk staan. Dan zien wij, soms pas na enkele jaren, dat die planten zich heel anders kunnen gedragen dan hun soortgenoten. Jammer want dat staat niet mooi. Op dit moment is er in een lavendelvak waarin twee planten bijna een meter hoger worden dan de overige lavendel in dat perk. Hoe dit komt weten we niet. Wat we nu zullen doen weten we ook nog niet.

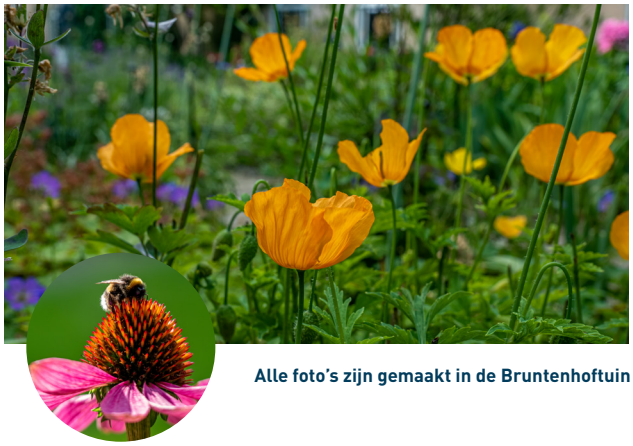

Alle foto's zijn gemaakt in de Bruntenhoftuin

FINANCIEEL VERSLAG 2019

BALANS PER 31 DECEMBER 2019

	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Vastgoed	9.728.471		9.275.384	
Inventaris	12.262		7.216	
		9.740.733		**9.282.600**
Financiële vaste activa				
Aandeel Utrechts Maatschappij tot Stadsherstel N.V.	920		920	
Overige vorderingen	30.683		33.324	
		31.603		**34.244**
Vlottende activa				
Vorderingen				
Debiteuren	1.822		9.476	
Omzetbelasting	91.576		-	
Overige vorderingen	61.296		1.540	
Overlopende activa	6.152		7.860	
		160.846		**18.876**
Liquide middelen		**14.172**		**51.957**
		9.947.354		**9.387.677**

Alle bedragen zijn in euro's

Kijk voor het volledige financiële jaarverslag van 2019 op de website

	31 DECEMBER 2019		31 DECEMBER 2018	
PASSIVA				
Stichtingsvermogen	499		499	
Bestemmingsreserves en -fondsen	173.778		74.640	
Overige reserves	4.300.570		4.045.578	
Achtergestelde leningen	250.000		-	
		4.724.847		**4.120.717**
Langlopende schulden				
Hypothecaire leningen		**4.825.211**		**4.792.581**
Kortlopende schulden				
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden	86.400		59.593	
Crediteuren	118.785		15.273	
Omzetbelasting	-		1.442	
Loonheffing	13.909		8.948	
Pensioenen	3.248		2.628	
Overige schulden	91.436		303.293	
Overlopende passiva	83.518		83.202	
		397.296		**474.379**
		9.947.354		9.387.677

Alle bedragen zijn in euro's

Kijk voor het volledige financiële jaarverslag van 2019 op de website

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

	2019	2018
Baten		
Baten	1.147.136	1.281.887
Donateursbijdragen	53.174	50.273
Subsidies	18.784	97.863
Som der baten	**1.219.094**	**1.430.023**
Lasten		
Personeelslasten	348.523	358.905
Afschrijvingen	4.381	3.542
Huisvestingslasten	14.806	11.785
Exploitatielasten	201.383	165.627
Onderhoudskosten	244.273	241.882
Kantoorkosten	38.267	16.897
Representatiekosten	34.025	57.590
Algemene lasten	43.052	55.770
Kosten met betrekking tot donateurs	9.288	17.359
Som der lasten	937.998	929.357
Saldo voor financiële baten en lasten	**281.096**	**500.666**
Rentebaten en lasten	-141.736	-159.397
Resultaat na financiële baten en lasten	**139.360**	**341.269**
Incidentele baten en lasten	216.870	-
Lasten bestemmingsfondsen	-2.100	-2.100
Exploitatieresultaat	**354.130**	**339.169**
Resultaatbestemming		
Overige reserves	254.992	339.169
Bestemmingsreserves en -fondsen	99.138	-
	354.130	339.169

Alle bedragen zijn in euro's

Kijk voor het volledige financiële jaarverslag van 2019 op de website

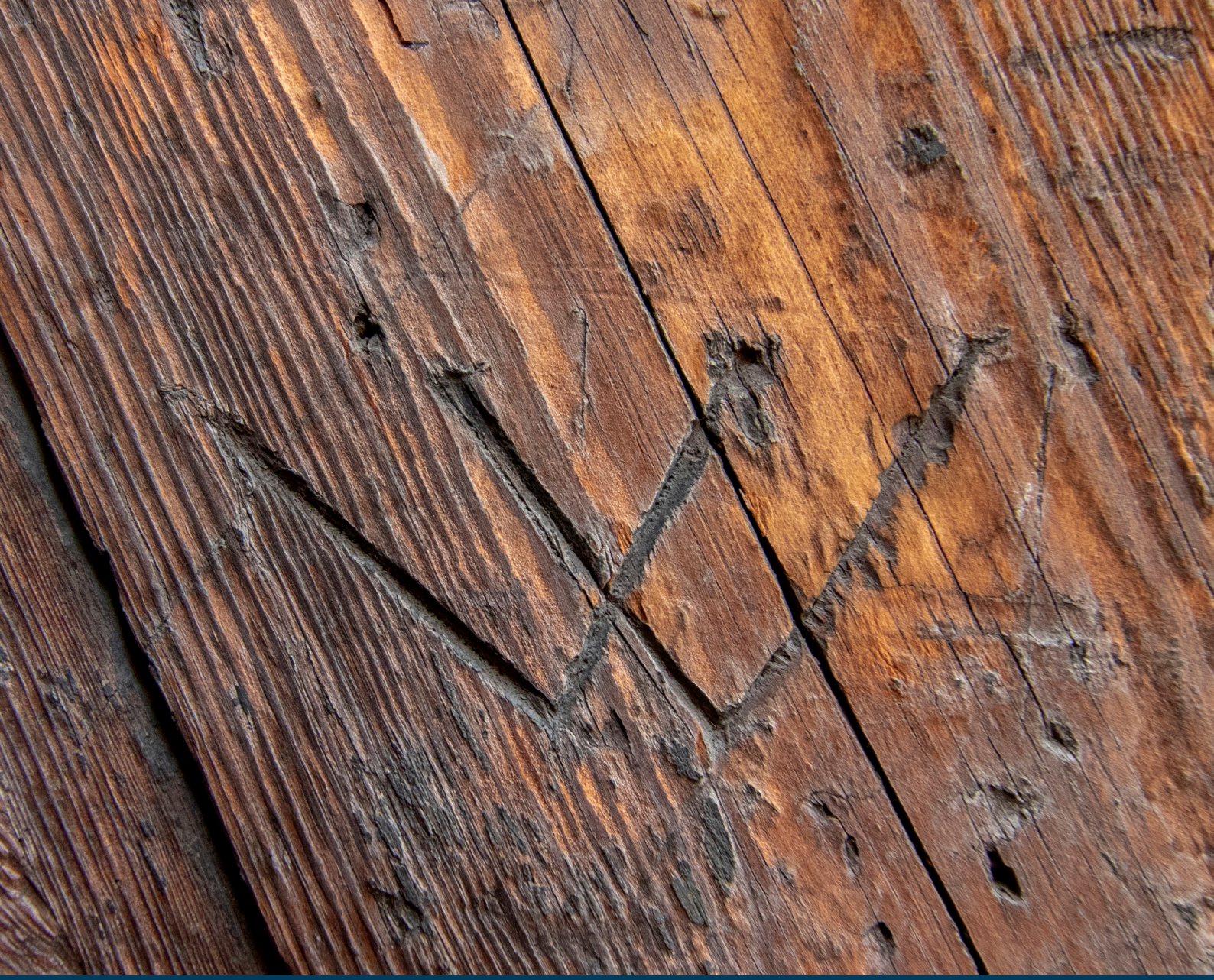

Het kantoor van Stichting het Utrechts Monumentenfonds is gevestigd aan Lange Nieuwstraat 53, 3512 PD Utrecht – Nederland.

Het UMF is van maandag tot en met donderdag van 8:30-17:00 bereikbaar en op vrijdag van 8:30-16:00 op het telefoonnummer 030 2311761. U kunt ook altijd een mail sturen naar info@umf.nu.

Het IBAN-nummer van Stichting het Utrechts Monumentenfonds is IBAN NL68 TRIO 0254 7316 78.
Het RSIN-nummer is 2883028.

WWW.UTRECHTSMONUMENTENFONDS.NL

Algemeen Nut Beogende Instelling ANBI

Governance Code Cultuur 2019

Utrechts Monumenten Fonds